

Sygn. akt **VI RCa 306/13**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Zofia Rutkowska

Sędziowie: SO Jolanta Piórkowska

SR del do SO Andrzej Hinz (spr.)

Protokolant: sekr. sąd. Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2014 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa małoletnich **D. Ż. i A. Ż. (1)** reprezentowanych przez matkę K. M.

przeciwko **P. Ż.**

o alimenty

na skutek apelacji małoletnich powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 24 lipca 2013 roku

sygn. akt III RC 1166/12

1. Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądza od pozwanego P. Ż. na rzecz małoletnich powodów D. Ż. i A. Ż. (1) alimenty w kwotach po 400 zł (czteryście złotych) miesięcznie na rzecz każdego z powodów, łącznie 800 złotych miesięcznie, płatne do 5-go każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od 1 października 2012 roku, do rąk matki małoletnich K. M..
2. Odstępuje od ściągnięcia od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa brakującej części opłaty.
3. Koszty procesu stron za instancję odwoławczą wzajemnie znosi.
4. W pozostałej części apelację oddala.

Sygn. akt VI RCa 306/13

UZASADNIENIE

Powodowie małoletni D. i A. Ż. (2) reprezentowani przez matkę K. M. domagali się zasądzenia na ich rzecz alimentów w kwotach po 500,- zł. Żądali również zasądzenia na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

(k.2-3)

Pozwany P. Ż. odpowiadając na pozew uznał żądania powodów do kwot po 300,- zł miesięcznie na każdego z nich domagając się oddalenia powództwa w pozostałym zakresie oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

(k. 25-27)

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 24 lipca 2013r w sprawie III RC 1166/12 zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów alimenty w kwotach po 300 na każdego z nich, płatne z góry do 5 tego dnia miesiąca, poczynając od 1 października 2012r do rąk matki powodów, z ustawowymi odsetki w razie opóźnienia w płatności poszczególnych rat.

Sąd Rejonowy oddalił powództwo w pozostałej części; zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 360,- zł tytułem opłaty sądowej od jakiej powódka była zwolniona, a także zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 120,- zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że rodzice powodów pozostawali w nieformalnym związku.

A. Ż. (1)ma 4 lata – urodził się (...)chodzi do przedszkola, za które chesne wynosi 350,- zł. Wyprawka do przedszkola, koszt zakupu podręczników i ubezpieczenia to jednorazowo koszt około 200,- zł miesięcznie. D. Ż.ma 2 lata urodził się (...)matka zakupuje dla niego mleko Beibiko. Obaj chłopcy są zdrowi, ale często zapadają na infekcje górnych dróg oddechowych. Średnie miesięczne wydatki na leki dla małych dzieci oraz na zakup mleka Bebiko to kwota około 150,- zł miesięcznie.

W dalszej kolejności Sąd ustalił, że matka powodów jest osobą bezrobotną od 31 stycznia 2013r; do końca czerwca 2013 pobierała z tego tytułu zasiłek dla bezrobotnych w wysokości 568,50 zł netto. Wcześniej jak pracowała jako tester oprogramowania komputerowego i zarabiała około 1990,- zł netto, przedstawicielka ustawowa powodów straciła pracę na skutek likwidacji etatu, miała z tego tytułu otrzymać odprawę. Powodowie z matką mieszkają u babki, z którą prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, . Wcześniej, gdy matka powodów jeszcze pracowała, wynajmowała z dziećmi mieszkanie, gdzie sam czynsz wynosił 1200,- zł miesięcznie. Według Sądu Rejonowego opłaty za zajmowane przez powodów obecnie mieszkanie wynoszą miesięcznie: czynsz około 500zł, energię elektryczną 200,- zł, gaz około 60,- zł. Dodatkowo matka powodów spłaca pożyczkę w (...)w wysokości po 140,- zł miesięcznie.

Odnośnie sytuacji pozwanego Sąd Rejonowy ustalił, że pracuje on na ¼ etatu – zarabia 321,17 zł netto miesięcznie. Pozwany mieszka w O., a do pracy dojeżdża do O..

Dodatkowo pozwany wykonuje dorywcze prace, z których uzyskuje dochód w wysokości około 2000,- zł miesięcznie. Pozwany mieszka z matką, z którą prowadzą wspólne gospodarstwo – dokłada się do kosztów utrzymania zajmowanego mieszkania w wysokości około 300,- zł miesięcznie. Pozwany posiada jeszcze dwoje dzieci z małżeństwa z K. Ż. – córkę E. w wieku lat 13 oraz syna P. w wieku lat 4, na których zobowiązany jest płacić alimenty w łącznej wysokości 1000,- zł miesięcznie.

Wobec pozwanego toczy się postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela (...) Spółki z .o.o S.K.A. Zadłużenie pozwanego wobec w/w wierzyciela to około 1700, w tym postępowaniu zajęto jego wynagrodzenie za pracę do kwoty 192,- zł. Drugie postępowanie egzekucyjne toczy się na skutek wniosku egzekucyjnego byłej żony, która dochodzi alimentów dla swoich dzieci. Zaległości pozwanego wobec dzieci z małżeństwa oraz wobec Funduszu Alimentacyjnego wynoszą łącznie ponad 42.000,- zł. W maju 2012r pozwany dobrowolnie zobowiązał się płacić na rzecz powodów alimenty w wysokości po 500,- zł na każdego z nich. Pozwany w okresie od maja 2012r do lipca 2013r dobrowolnie łożył na utrzymanie dzieci po 500,-zł (na obu synów), z tym, że w maju 2012r wpłacił 622,- zł (na obu synów), w czerwcu, lipcu i sierpniu 2012r po 1000,- zł (na obu synów), a w październiku 2012r – 700,- zł (na obu synów)

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie częściowo. Sąd podkreślił, iż oparł się na złożonych przez strony dokumentach, aktach sprawy V C 939/09, oraz

na twierdzeniach stron jakie mają potwierdzenie w dowodach. Powołując się treść art. 133 i 135 krio Sąd uzasadnił istnienie obowiązku alimentacyjnego pozwanego wobec małoletnich powodów oraz wyjaśnił, od jakich okoliczności zależy wysokość zakres tego obowiązku. Sąd podkreślił prawo małoletnich dzieci do życia na stopie życiowej równej rodzicom.

Oceniając zakres usprawiedliwionych potrzeb powodów Sąd wskazał, że mają oni obecnie 2 i 4 lata, zaś ich potrzeby są stosowne do ich wieku i kształtując się na poziomie przeciętnym. Małoletni nie wymagają szczególnych nakładów, są zdrowi, a ich ewentualne leczenie nie łączy się ze szczególnymi wydatkami. Zdaniem Sądu Rejonowego jedynym znacznieszym wydatkiem jest koszt przedszkola starszego powoda w wysokości po 350,- zł, przy czym Sąd zaznaczył, że nie jest to wydatek znaczny. Sąd dostrzegł, że matka powodów jest osobą bezrobotną, i utraciła już prawo do zasiłku dla bezrobotnych, jednocześnie wyrażając pogląd, iż będzie ona w stanie wkrótce podjąć zatrudnienie z uwagi na posiadane doświadczenie zawodowe. Sąd zastrzegł przy tym, iż ustalając alimenty uwzględnił fakt, iż obecnie matka powodów spełnia swój obowiązek głównie poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie dzieci.

W dalszej kolejności Sąd Rejonowy ocenił możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego jako drugie kryterium wyznaczające wysokość obowiązku alimentacyjnego pozwanego. Sąd wskazał, że dochody pozwanego są niesystematyczne i różnej wysokości, a nadto na utrzymaniu posiada on jeszcze dwójkę dzieci z małżeństwa, na które ma zasądzone alimenty w wysokości 1000,- zł miesięcznie. Sąd podkreślił, iż pozwany posiada znacznej wysokości zadłużenie, zaś jego dochód to 321,- zł miesięcznie oraz co najmniej 2000,- zł z tytułu dorywczych prac. Jednocześnie Sąd przyznał, że dokładne dochody pozwanego nie są znane, z uwagi na charakter działalności jakimi się on trudni. Nie mniej jednak rozmiar długów pozwanego dowodzi, iż jego sytuacja materialna jest ciężka. Zdaniem Sądu Rejonowego pozwany w przeszłości uzyskiwał także dochody z handlu w serwisie internetowym (...), ale ostatnie dochody z tego tytułu miał uzyskać w 2011r. Strona powodowa nie zdołała natomiast wykazać, iż pozwany czerpie nadal dochody z tego typu działalności. Sąd wskazał również, iż sama przedstawicielka ustawowa powodów przyznała, że pozwany nie ograniczał się jedynie do łożenia alimentów, ale w miarę możliwości robił dzieciom również okolicznościowe prezenty.

W konsekwencji Sąd uznał, że alimenty po 300,- zł miesięcznie na każdego z powodów są adekwatne do możliwości zarobkowych i majątkowych powoda, jak również zaspokoją usprawiedliwione potrzeby jego synów. Sąd oddalił żądania w pozostałym zakresie jako zbyt wygórowane. Uzasadniając rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd powołał się na art. 100 k.p.c. oraz art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

(k. 107, 112-115)

Od powyższego wyroku apelację wnieśli powodowie. Rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego zarzucili:

1) - **naruszenie przepisu art. 135 krio** poprzez błędne przyjęcie, że sytuacja pozwanego jest ciężka i pozwala mu realnie na płacenie jedynie zasądzonych alimentów.

- naruszenie zasad sędziowskiej oceny dowodów poprzez przyjęcie w sposób dowolny, że

zasądzone alimenty odpowiadają potrzebom małoletnich, zwłaszcza w sytuacji, że matka powodów straciła źródło dochodu

- nie uwzględnienie faktu, iż matka powodów spełnia swój obowiązek poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie dzieci

2) **sprzecznosc istotnych ustaleń Sądu** z treścią zebranego materiału dowodowego wskutek naruszenia zasad wyrażonych w art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów:

a) w sposób niewszechstronny przez:

- pominięcie porozumienia rodziców powodów, co do wysokości alimentów z 12 maja 2012r

- pominięcie dowodu z zeznań matki powodów, która wskazywała na potrzeby dzieci na poziomie 900-1000 zł miesięcznie w przypadku D. i 800 – 900 zł miesięcznie w przypadku A., oraz pominięcie faktu, że pozwany nie angażuje się w wychowanie dzieci, przez co dowolnie przyjęto, że alimenty po 300 są adekwatne do potrzeb małoletnich

- pominięcie okoliczności utraty pracy przez matkę powodów

b) w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, przez przyjęcie, że pozwany zarabia 321,- zł miesięcznie, a na dojazdy do pracy wydaje 300,- zł miesięcznie, oraz w sytuacji, gdy z zeznań matki powodów wynika, że otrzymuje on również nieewidencjonowane wynagrodzenie za pracę w wysokości około 2500,- zł, a do tego ma dochód z prac dorywczych w wysokości około 2000,- zł.

3) **nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych sprawy istotnych dla rozstrzygnięcia**, co mogło mieć wpływ na treść skarżonego rozstrzygnięcia poprzez naruszenie art. 217 § 2 k.p.c. i nieprzeprowadzenie dowodu polegającego na zwróceniu się do instytucji bankowych wskazanych przez powodów o nadesłanie historii rachunków bankowych pozwanego za okres od sierpnia 2010r.

W oparciu o podniesione zarzuty powodowie wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na każdego z nich alimentów w kwotach po 500,- zł miesięcznie oraz zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego. Domagali się również przedstawienia historii operacji na rachunkach bankowych pozwanego za okres od sierpnia 2010r.

(k. 118 – 121)

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił, iż obecnie obaj powodowie uczęszczają do przedszkola, za które opłata wynosi łącznie 800,- zł miesięcznie. Z dniem 1 stycznia 2014r przedstawicielka ustawowa powodów podjęła zatrudnienie na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony z wynagrodzeniem w wysokości 2150,- zł brutto. W przeszłości pozwany wielokrotnie na zmiany zawieszał i podejmował prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą w przedmiocie naprawy i konserwacji komputerów i urządzeń peryferyjnych.

(zaświadczenie k. 139, umowa o pracę k. 140, wydruki z centralnej ewidencji i informacji o Działalności Gospodarczej k. 142-149)

Sąd Okręgowy zważył co następuje

Apelacja powodów zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego po przeprowadzonym w sposób prawidłowy postępowaniu dowodowym Sąd Rejonowy zbyt nisko oszacował zarówno usprawiedliwione potrzeby małoletnich jak i możliwości zarobkowe oraz sytuację majątkową pozwanego.

Przede wszystkim wskazać należy, na co słusznie powoływali się skarżący, iż w maju 2012r, zaledwie kilka miesięcy przed zawiśnięciem przedmiotowej sprawy przed Sądem, pozwany sam dobrowolnie zobowiązał się łożyć na rzecz powodów alimenty w wysokości po 500,- zł miesięcznie na każdego. Okoliczność ta jednoznacznie wskazuje, iż w tym czasie dochody pozwanego, według jego własnej oceny, pozwalały mu przyjęcie takiego zobowiązania. W wykonaniu przyjętego zobowiązania w okresie od maja 2012r do lipca 2013r pozwany przekazał dobrowolnie na powodów tytułem alimentów łącznie kwotę 8822,- zł. Podnoszone następnie przez niego w czasie procesu okoliczności, na które zwrócił również uwagę Sąd Rejonowy, dotyczyły zdarzeń wcześniejszych. Pozwany już od 2011r miał nie osiągać dochodów z handlu na serwisie (...), już wówczas posiadał znaczne zadłużenie z tytułu alimentów zasądzonych na jego starsze dzieci. Tym samym brak jest jakichkolwiek nowych okoliczności, które po upływie ponad roku uzasadniałyby zasądzenie na rzecz powodów alimentów w wysokości 60 % kwot deklarowanych pierwotnie przez pozwanego. Nadto wskazać trzeba, że w tym samym czasie wzrosły ich potrzeby, jak i obiektywne koszty utrzymania.

W dalszej kolejności podnieść należy, iż zdaniem Sądu Okręgowego pozwany osiąga dochody wyższe niż deklarowane przez niego łącznie kwoty rzędu 2300,- zł miesięcznie. Przede wszystkim pozwany od wielu lat prowadzi działalność gospodarczą, którą w przeszłości wielokrotnie na przemian zawieszał i ponownie podejmował. Pomimo zarządzenia Sądu Okręgowego pozwany nie przedstawił również historii operacji przeprowadzonych na posiadanych rachunkach bankowych.

Na powyższe wskazują również możliwości pozwanego, który w przeszłości z powodzeniem zarabkował na portalu (...), a jednocześnie nie wskazał jakichkolwiek uzasadnionych powodów, dla których zaprzestał tego zajęcia. Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy opierając się na twierdzeniach samego pozwanego zbyt dowolnie przyjął, że zaprzestał on tego typu działalności. Informacje nadesłane przez serwis nie podważają powyższych wniosków, albowiem dotyczą one jedynie kont i nicków, które udało się administratorowi serwisu powiązać z pozwanym, dzięki informacjom przedstawionym głównie przez przedstawicielkę ustawową powodów. Nie jest to wszakże wystarczający dowód na to, że pozwany nie prowadzi nadal swojej działalności zarobkowej w sposób bardziej zakamulowany.

Także oceniając dochody z prac dodatkowych świadczonych przez pozwanego na poziomie 2.000,- zł miesięcznie Sąd oparł się jedynie na twierdzeniach samego pozwanego, pomijając jednocześnie wnioski dowodowe powodów o weryfikację przepływów na jego rachunkach bankowych. Nadto skarżący trafnie wskazali, iż pozwany ponosi wydatki na dojazd do pracy niewiele niższe od osiągniętych z tego tytułu dochodów. Okoliczność ta również dowodzi, iż celem dojazdów pozwanego do O., nie jest jedynie praca na 1/4 etatu za najniższe wynagrodzenie dopuszczone przez przepisy prawa, ale świadczenie innych, intratniejszych usług.

Poza tym wskazać należy, iż pomimo posiadanego zadłużenia i deklarowanej bardzo trudnej sytuacji materialnej pozwany nie występował do tej pory o obniżenie alimentów na dwoje starszych dzieci, na których ma zasądzone alimenty w wysokości po 500,- zł miesięczny. Przytoczona okoliczność również podważa wiarygodność pozwanego i nakazuje wyżej oceniać jego rzeczywiste możliwości zarobkowe i dochody.

W dalszej kolejności podnieść należy, iż Sąd Okręgowy podzielił również częściowo zarzuty apelacji dotyczące zbyt niskiego oszacowania kosztów utrzymania małoletnich powodów, a w rezultacie przyjęcia przez Sąd Rejonowy, iż zasądzone alimenty pozwolą zaspokoić ich usprawiedliwione potrzeby. Należy podkreślić, iż obecnie obaj powodowie uczęszczają już do przedszkola, zaś zasądzone alimenty nie wystarczą nawet na pokrycie związanych z tym wydatków. Sąd Rejonowy oceniając zakres usprawiedliwionych potrzeb powodów trafnie określił je jako typowe dla chłopców w ich wieku. Nie mniej jednak zdaniem Sądu Okręgowego rzeczywiste koszty utrzymania powodów przy uwzględnieniu jedynie wydatków na ich utrzymanie, ubranie, zakup środków czystości i higienicznych, zabawek, wynoszą co najmniej po 200 - 250,- zł miesięcznie na każdego z nich. Dodatkowo w koszty utrzymania małoletnich powodów należy uwzględnić również część wydatków związanych z zapewnieniem im mieszkania i wszystkich związanych z tym mediów. Po doliczeniu kosztów przedszkola oraz leków średnie koszty utrzymania każdego z powodów to kwota co najmniej po 700,- zł miesięcznie.

W następnej kolejności nie sposób odmówić słuszności również tym zarzutom apelacji, które dotyczą niedostatecznego uwzględnienia przez Sąd Rejonowy osobistych starań przedstawicielki ustawowej powodów o ich utrzymanie, wychowanie i rozwój przez co głównie spełniała ona do tej pory swój obowiązek alimentacyjny wobec synów. Pomimo tego, że od 1 stycznia 2014r przedstawicielka ustawowa powodów podjęła zatrudnienie z wynagrodzeniem w wysokości około 1600,- zł netto miesięcznie, nadal będzie ona wypełniała swój obowiązek alimentacyjny wobec synów w większości poprzez osobiste starania o ich utrzymanie i wychowanie. Obowiązek alimentacyjny rodziców powodów jest taki sam, ale nie jest on równy, gdyż zależy od ocenianych indywidualnie możliwości zarobkowych i majątkowych każdego z nich. W ocenie Sądu Okręgowego pomimo podjęcia przez przedstawicielkę ustawową powodów, możliwości majątkowe pozwanego są znacznie wyższe. W konsekwencji to pozwany powinien ponosić większość wydatków związanych z utrzymaniem małoletnich powodów.

Biorąc pod uwagę wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że alimenty w rozmiarze, w jakim ustalił je Sąd I instancji nie odpowiadają aktualnym usprawiedliwionym potrzebom małoletnich pozwanych. Alimenty

te są również zbyt niskie w stosunku do możliwości zarobkowych pozwanego. Zdaniem Sądu Okręgowego obciążający powoda obowiązek alimentacyjny powinien być ustalony na poziomie 400,- zł miesięcznie na każdego z powodów.

W konsekwencji, mając na uwadze całokształt powołanych wyżej okoliczności, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł jak w punkcie I wyroku. Uznając apelację za zasadną jedynie częściowo Sąd w pkt II wyroku na podstawie art. 385 k.pc. oddalił apelację w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą, mając na względzie zakres w jakim uwzględniono apelację oraz sytuację i postawę pozwanego w postępowaniu odwoławczym, orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. oraz art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.